

Odstoupení od smlouvy

Pojem „zrušení“, uvedený ve smlouvě a vztahující se k ní, lze vyložit tak, že ta smluvní strana, u které zrušení smlouvy podle textu této smlouvy přichází v úvahu, je oprávněna od smlouvy odstoupit, a to v podstatě z jakýchkoli důvodů nebo bez uvedení důvodu, aniž by byl zapotřebí souhlas druhé smluvní strany.

Pojem „zrušení“, uvedený ve smlouvě a vztahující se k ní, lze vyložit tak, že ta smluvní strana, u které zrušení smlouvy podle textu této smlouvy přichází v úvahu, je oprávněna od smlouvy odstoupit, a to v podstatě z jakýchkoli důvodů nebo bez uvedení důvodu, aniž by byl zapotřebí souhlas druhé smluvní strany.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 1272/2000, ze dne 29.1.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Z. I., společnost s ručením omezeným, zastoupeného advokátem, proti žalovanému J. N., zastoupeného advokátem, o zaplacení 33.309,90 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu ve Znojmě pod sp. zn. 12 C 100/97, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 27. září 1999, č. j. 17 Co 176/98- 40, tak, že rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 27. září 1999, č. j. 17 Co 176/98- 40, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud ve Znojmě rozsudkem ze dne 27. 1. 1998, č. j. 12 C 100/97-20, zamítl žalobu o zaplacení 33.309,90 Kč s příslušenstvím a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vycházel ze zjištění, že účastníci uzavřeli dne 21. 11. 1993 kupní smlouvu ohledně sady nádobí zn. Z., přičemž žalovaný jako kupující se zavázal zaplatit kupní cenu zboží ve 24 měsíčních splátkách, z nichž poslední byla splatná dne 25. 11. 1995 v určené výši v DEM přepočtem na Kč prodejním kurzem ČNB valuty-prodej v den platby. Účastníci dále ujednali, že „v případě zrušení kupní smlouvy ze strany kupujícího je tento povinen zaplatit smluvní pokutu podle § 544 obč. zák. ve výši 25 % smluvní ceny zboží“. Žalovaný na kupní cenu ničeho nezaplatil a dopisem ze dne 23. 12. 1993 adresovaným žalobci kupní smlouvu z finančních důvodů zrušil. V reakci na to mu žalobce přípisem ze dne 20. 1. 1994 sdělil, že jeho dopis obdržel dne 27. 12. 1993, a současně ho upozornil na závazek žalovaného zaplatit majetkovou sankci, která je účtována a vymáhána v případě odstoupení do smlouvy; dále jej seznámil s možností odkladu splátek. Tuto smlouvu posoudil okresní soud jako platně uzavřenou smlouvu kupní, v níž uvedeným ujednáním účastníků byla dohodnuta možnost jednostranného odstoupení od smlouvy pro kupujícího. Dospěl k závěru, že odstoupil-li žalovaný dopisem ze dne 20. 9. 1996 od uzavřené kupní smlouvy, postupoval v souladu s ust. § 48 odst. 1 obč. zák., a jestliže žalobce odstoupení od smlouvy žalovaným akceptoval, není jeho požadavek na zaplacení kupní ceny zboží důvodný.

K odvolání žalobce Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 27. 9. 1999, č. j. 17 Co 176/98-40, změnil rozsudek okresního soudu tak, že žalovanému uložil povinnost zaplatit žalobci 33.309,90 Kč s 19 % úrokem od 26. 11. 1995 do zaplacení, a dále rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Odvolací soud převzal skutková zjištění soudu prvního stupně a - na rozdíl od soudu prvního stupně - dovodil, že možnost jednostranného odstoupení od kupní smlouvy v ní nebyla dohodnuta pro žádného z účastníků; ze smlouvy je naopak zřejmé, že jakékoliv změny kupní smlouvy musí být písemnou formou odsouhlaseny oběma stranami, jinak jsou neplatné, a že žádost o zrušení smlouvy kupujícím musí být podána pouze písemně na centrálu firmy s tím, že kupující bude písemně vyrozuměn o stanovisku firmy v zákonné lhůtě. V posuzovaném případě sice žalovaný svým dopisem ze dne 23. 12. 1993 žalobci sdělil, že je „nucen z finančních důvodů předmětnou kupní smlouvu zrušit“, avšak tento jeho přípis je nutno posoudit pouze jako návrh na zrušení kupní smlouvy, s nímž žalobce nesouhlasil, neboť jeho dopis ze dne 20. 1. 1994 nelze považovat za akceptaci návrhu; ke zrušení smlouvy dohodou tudíž nedošlo. Žalovaný je proto povinen zaplatit kupní cenu, jak bylo dohodnuto. Námitku žalovaného, že v daném případě se jedná o synallagmatický závazek neshledal odvolací soud důvodnou, a aplikaci ust. § 560 věta první obč. zák. proto vyloučil.

Proti tomuto rozsudku podal žalovaný dovolání, v němž nesouhlasí s názorem odvolacího soudu, že jako kupující neměl možnost od uzavřené kupní smlouvy jednostranně odstoupit a že ke zrušení smlouvy je zapotřebí souhlas žalobce jako prodávajícího. V této souvislosti poukazuje na dosud nezveřejněný nálezný Ústavního soudu, v němž byl v obdobné věci zaujat názor, že neměl-li by kupující právo od smlouvy odstoupit, jednalo by se o porušení rovného postavení účastníků smlouvy. Navrhl, aby rozsudek odvolacího soudu byl zrušen a aby mu věc byla vrácena k dalšímu řízení.

Podle ustanovení části dvanácté hlavy I bodu 17 zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, se dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (1. 1. 2001) nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2000).

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě podle § 240 odst.1 o.s.ř., osobou k tomu oprávněnou, účastníkem řízení, řádně zastoupeným advokátem (§ 241 odst.1 o.s.ř.) a že podle § 238 odst. 1 písm. a/ o. s. ř. je dovolání žalovaného proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé změněn, přípustné, přezkoumal rozsudek odvolacího soudu a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné.

Ve smyslu ustanovení § 242 odst. 1 a 3 o.s.ř. posuzuje dovolací soud z úřední povinnosti vady vyjmenované v § 237 odst. 1 o.s.ř. a jiné vady řízení, pokud měly za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241 odst. 3 písm.b/ o.s.ř.); jinak je vázán uplatněnými dovolacími důvody včetně toho, jak je po obsahové stránce dovolatel vymezil. Vady řízení uvedené v § 237 odst. 1 o.s.ř. ani jiné vady řízení (§ 241 odst. 3 písm.b/ o.s.ř.) nebyly v dovolání namítány a z obsahu spisu se ani nepodávají.

Nesprávné právní posouzení věci ve smyslu § 241 odst. 3 písm. d/ o.s.ř. může spočívat v tom, že soud na správně zjištěný skutkový stav věci aplikoval nesprávný právní předpis, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil.

Ve smyslu § 35 odst. 2 obč. zák. je třeba právní úkony vyjádřené slovy vykládat nejenom podle jejich jazykového vyjádření, ale též podle vůle toho, kdo právní úkon učinil, není-li tato vůle v rozporu s jazykovým projevem.

Podle § 48 odst. 1 obč. zákoníku může účastník od smlouvy odstoupit, jen jestliže je to v tomto zákoně stanoveno nebo účastníky dohodnuto. Podle odst. 2 tohoto ustanovení odstoupením se smlouva od počátku ruší, není-li právním předpisem stanoveno nebo účastníky dohodnuto jinak.

Pokud oprávnění od smlouvy není založeno zákonem, jako je tomu v daném případě, lze možnost odstoupení dohodnout. Přitom není rozhodující, zda písemné ujednání účastníků o možnosti odstoupení je obsaženo přímo v kupní smlouvě, nebo v její příloze. Podstatné je jen to, zda projev vůle obou účastníků (písemný) směřoval ke sjednání možnosti kupní smlouvu zrušit.

Pro odstoupení od smlouvy nevyžaduje zákon obecně žádnou zvláštní formu; byla-li však smlouva uzavřena písemně, platí, že i odstoupení musí být písemné (§ 40 odst. 2 obč. zák.). Odstoupení od smlouvy se jako jednostranný, adresovaný právní úkon stává perfektní již tím, že dojde do dispozice (sféry) adresáta. K perfektnosti odstoupení není tudíž třeba ani souhlasu adresáta ani rozhodnutí soudu.

Následkem odstoupení od smlouvy se smlouva od samého počátku (ex tunc) ruší (nestanoví-li právní předpis či dohoda účastníků něco jiného) a pokud na takto zrušenou smlouvu nebylo zatím plněno, závazek plnit odpadá.

Není proto správný závěr odvolacího soudu, pokud dovedl, že odstoupení od smlouvy v ní nebylo dohodnuto a že ke zrušení smlouvy nedošlo. Ujednání účastníků obsažené v předmětné kupní smlouvě ze dne 21. 11. 1993, podle kterého „v případě zrušení kupní smlouvy ze strany kupujícího je tento povinen zaplatit smluvní pokutu“, nelze totiž vyložit (§ 35 odst. 2 obč. zák.) jinak, než že tato možnost ve prospěch kupujícího dohodnuta byla, neboť pojem zrušení smlouvy je občanským zákoníkem běžně užíván (srov. např. § 48 odst. 2, § 457, § 507 odst. 1, § 518, § 648 odst. 2 obč. zák.). Pojmu zrušení uvedenému ve smlouvě lze proto rozumět jen v tom smyslu, že kupující je oprávněn podle dohody účastníků od smlouvy odstoupit, a to v podstatě z jakýchkoli důvodů nebo bez uvedení důvodu, aniž by byl zapotřebí souhlas prodávajícího. Za stavu, kdy žalovaný po právu (na základě platného ujednání o možnosti smlouvu zrušit) smlouvu dopisem ze dne 23. 12. 1993 zrušil, byla tato kupní smlouva jeho jednostranným právním úkonem zrušena, čímž zaniklo právo prodávajícího na zaplacení kupní ceny a současně povinnost kupujícího kupní cenu zaplatit.

Jen pro úplnost je třeba uvést, že příloha ke kupní smlouvě (str. 2 smlouvy) obsahuje další ujednání účastníků, podle něž „žádost o zrušení smlouvy musí být kupujícím podána písemně na centrálu firmy s tím, že kupující bude o stanovisku firmy písemně vyrozuměn v zákonné lhůtě“. Za použití vykládacího pravidla dle § 35 odst. 2 obč. zák. lze toto ujednání vyložit jen tak, že jde o dohodnutou možnost zrušení kupní smlouvy dvoustranným právním úkonem účastníků (dohodou), který předpokládá písemnou žádost kupujícího o zrušení smlouvy adresovanou na centrálu firmy žalobce a souhlas žalobce s touto žádostí.

Dovolací důvod, který vycházel z argumentu nesprávného právního posouzení věci ve smyslu § 241 odst. 3 písm. d/ o.s.ř., byl tudíž uplatněn důvodně. Nelze-li dospět k závěru, že dovoláním napadený rozsudek je správný, dovolací soud jej zruší a věc vrátí odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst.1 a 2 o.s.ř).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní poměr \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Převedení zaměstnance na jinou práci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Plat](#)
- [Doručování](#)
- [Pracovní smlouva](#)
- [Bezpečnost a ochrana zdraví při práci](#)
- [Konzumace alkoholu na pracovišti \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)